

Naturmangfold Høievegen

Dokumentinformasjon

Oppdragsgiver:	Rogaland fylkeskommune
Tittel på rapport:	Naturmangfold Høievegen
Oppdragsnavn:	FV. 4794 Høievegen - Småje Botanisk kartlegging
Oppdragsnummer:	635996-32
Utarbeidet av:	Kristoffer Selvig
Oppdragsleder:	Laila Thingwall Færgestad
Tilgjengelighet:	Åpen

Kort sammendrag

Asplan Viak har kartlagt og beskrevet naturmangfold langs deler av Høievegen Tysvær i forbindelse med utarbeidelse av planforslag for nytt gjennomgående fortau. Toppjord med hjemlig forekommende kulturmarksarter anbefales å bevares og gjenbrukes langs veien.

Langs veistrekket er det dessuten registrert flere lokaliteter med fremmede arter inkl. rynkerose, sitkagran, japanlerk, rødhyll, mispelarter og hagebeplantning. Det bør settes i verk tiltak for å unngå spredning da hoveddelen av beplantede flater langs veistrekket anses for være infisert av fremmede arter.

01	18. aug. 2025	Nytt dokument	KS	PKS
Ver	Dato	Beskrivelse	Utarb. av	KS

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Naturmangfold	4
2.1. Naturgrunnlag	4
2.2. Naturtyper og rødlistede arter	4
2.3. Øvrig flora og natur	4
2.4. Fremmede arter	7
3. Vurdering av konsekvenser for naturmangfold	11
4. Anbefalte tiltak	12
4.1. Toppjord med lokal frøbank	12
4.2. Fremmede arter	13
5. Naturmangfoldloven §§ 8 -12	15
6. Kilder	16

1. Innledning

I forbindelse med utarbeidelse av planforslag for nytt fortau langs deler av fv. 4794 Høievegen, i Tysvær kommune har Asplan Viak kartlagt og beskrevet naturmangfold i området. Notatet er basert på registreringer i felt og offentlig tilgjengelige registreringer i Naturbase og Artskart. Feltarbeidet er utført i 2. juli 2025 av Kristoffer Selvig. Vurderinger av verdi, påvirkning og konsekvens følger Miljødirektoratets veileder M-1941, som sist ble oppdatert 11.04.2025.

Figur 1 viser det aktuelle planområdet, og det er østre side av veien som er kartlagt og som blir berørt av planforslaget. Rapporten med registreringer benyttes som grunnlag ved utarbeidelse av ytre-miljø-plan (YM-plan) eller miljøoppfølgingsplan (MOP).

Figur 1 Kartleggingsområdet markert med rød linje.

2. Naturmangfold

2.1. Naturgrunnlag

Berggrunnen i området er migmatitt, overveiende granittisk til granodiorittisk paleosom, som er en hard bergart som avgir lite mineraler til jordsmonnet. Løsmassene i området er registrert som fyllmasser (antropogent materiale) oppå et tynt morenedekke (NGU).

2.2. Naturtyper og rødlistede arter

I planområdet langs Høievegen er det ikke registrert naturtyper eller rødlistede arter tidligere, og det er ikke funnet rødlistede arter eller arealer innenfor minstemålet for naturtyper under kartleggingen.

Av relevante fuglearter er rødlisteartene fiskemåke og gråmåke (begge sårbare) samt gråspurv (NT) registrert i nærområdet tidligere, og fiskemåker med unger ble registrert i boligfeltet øst for planområdet ved befaringen. Disse artene forekommer til tider i tettbygde strøk og berøres ikke av tiltaket, da de aktuelle arealene langs veien ikke vurderes å ha verdi som hekkeområde for artene.

2.3. Øvrig flora og natur

Det vokser enkelte mindre eller halvstore trær av bl.a. hassel, bøk, bjørk og furu i tillegg til de nevnte fremmede artene. Området har tidligere vært beitet, men beite har opphørt rundt 1960 og er i dag sterkt endret med hager, veitrasé (ca. 1965) og boliger langs veien. I hagene i vegkanten og på fjellknausene er det i dag innslag av hassel, som de siste 15 årene har vokst til og utskygget det meste av det åpne landskapet hvor det fortsatt er noe innslag av bl.a. røsslyng og blåtopp (Figur 3). Dette arealet er for lite og for omdannet til å registreres som beitemarksområder i dag. Hoveddelen av arealet er hagedominert og beplantet med hagebusker og stauder av ulike slag. I søndre del av området er det et lite åpent område dominert av skvallerkål og strandvindel (Figur 2). I sør er det også et skjøttet plenområde med hekk, som er relativt artsfattig mht. plantearter.

Figur 2 Areal med mindre innslag av fremmede arter i sør, rester av opprinnelig landskap på fjellknausen med furu, einer og røsslyng.

Figur 3 Rester av opprinnelig landskap på fjellknausen med furu og hassel.

Kartleggingsområdet har i liten grad innslag av kulturmarksflora i dag bortsett fra et mindre areal med kystgrisøre og gulaks i nord (Figur 5), toppen av veiskjæringene med røsslyng, vendelrot, myrtistel og blåtopp i vegkanten, samt søndre del langs beitemarken som er i drift i dag. Langs beitemarken i sør vokser bl.a. smalkjempe, tiriltunge, røsslyng, kystmaure, ryllik og blåkoll. Vegkanten her har en smal stripe med engaktig sterkt endret mark, som vurderes som leveområde for vanlig forekommende arter. Verdien av denne vurderes til *noe verdi* grunnet den begrensede størrelsen og få arter.

I nordlig del ble det også registrert et par punkter med landøyde, en giftig planteart i spredning som kan medføre utfordringer for fôrproduksjon.

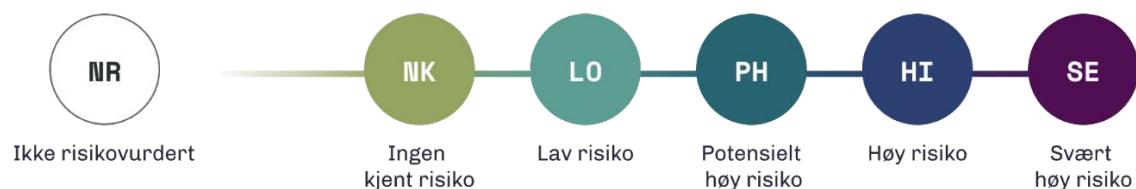
Figur 4 Historiske flyfoto fra 1960 (t.v.) og 1984 (t.h.)

Figur 5 Vegkant i nord med kystgrisøre og gulaks.

2.4. Fremmede arter

Det er ikke registrert fremmede arter tidligere i planområdet, men ved kartleggingen er det registrert flere lokaliteter med fremmede arter på østsiden av Høievegen (Figur 7). På andre siden av veien er det registrert gyvel (SE - svært høy risiko) like ved planområdet.

Figur 6 Risikokategorier for fremmede arter (Artsdatabanken 2023)

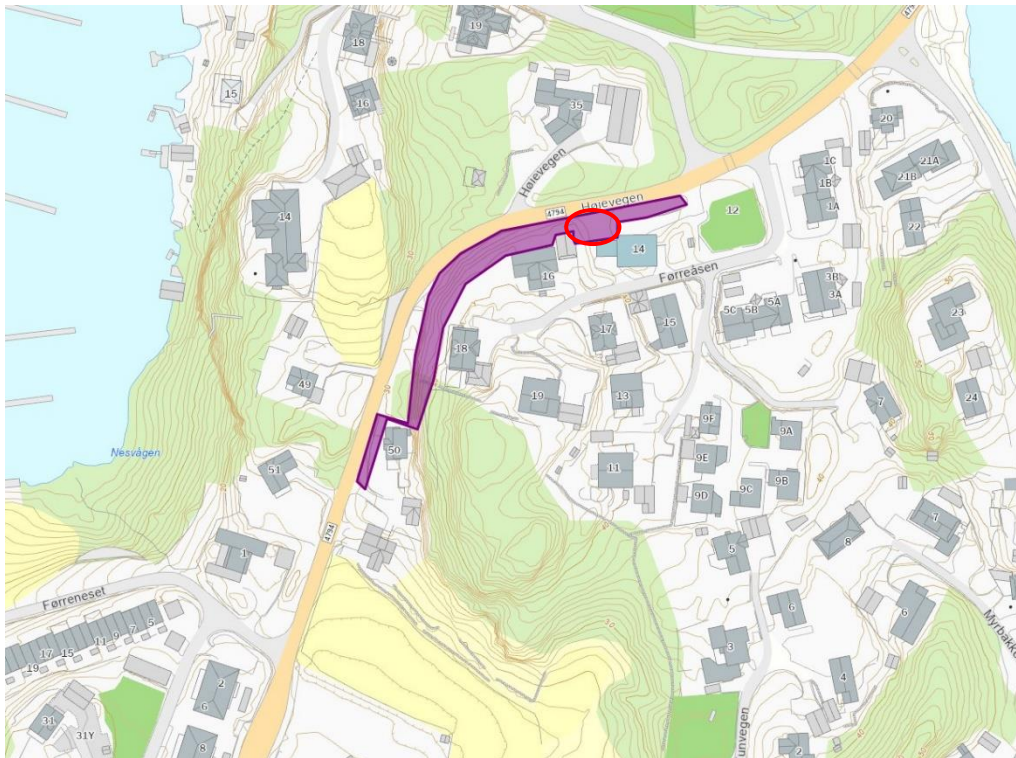

Figur 7 Registreringer av skadelige fremmede arter med risiko for spredning ved massehåndtering, og svært høy (SE - lilla punkter) og høy eller potensielt høy (HI/PH - blå punkt og arealer) økologisk risiko. Rød polygon markerer kartlagt areal. Punktene er ikke fullstendige.

I tillegg til et større areal beplantede hageplanter, finnes større trær av sitkagran (SE) og japanlerk (SE, noe usikkerhet mht. art), tuja (HI) langs veien, samt spredte mispelforekomster og platanlønn (SE). Ved Førreåsen 14 finnes et større kratt med rynkerose (SE), som krever spesielle tiltak ved massehåndtering for å forhindre spredning (Figur 8 og 9).

Tabell 1. Registrerte fremmede arter i planområdet (listen er ikke uttømmende)

Norsk navn	Kategori
sitkagran	SE
dielsmispel	SE
skogskjegg	SE
krypfredløs	SE
nipponspirea	LO
Skyggesildre	PH
rødhyll	SE
rhododendron	SE
japanlerk	SE
bæreple	LO
vintermispel	SE
julianaberberis	LO
tuja	HI
laurbærhegg	HI
ligusterleddved	LO
duftskjærsmine	PH
gul valmuesøster	PH
sprikemispel	SE
platanlønn	SE
hagemarikåpe	LO
kystmispel	HI
hagebergflette	LO
japanspirea	PH
bulkemispel	SE
sprikemispel	SE
platanlønn	SE
hagemarikåpe	LO
kystmispel	HI
hagebergflette	LO
japanspirea	PH
sibiriris	PH

Figur 8 Deler av vegkanten har høyt innslag av fremmede arter og vegetasjonen i det lille arealet anbefales å behandles som fremmede arter. Rød ring viser forekomst av rynkerose (SE), som krever spesielle tiltak.

Figur 9 Rynkerose ved Førreåsen 14

Figur 10 Deler av hagearealet i nord har en rekke innplantede fremmede arter, deriblant skogskjegg (SE).

Figur 11 Nordlig del av vegkanten er dominert av fremmede arter, som rhododendron, spirea og mispelarter.

3. Vurdering av konsekvenser for naturmangfold

Vurderingene følger Miljødirektoratets veileder M-1941.

Nr.	Verdiområde	Tiltakets påvirkning	Konsekvens
1	Vegkant med kystgrisøre i nord samt arealer med gjengrodd beitemark (ca. 200 m ²)	Det vurderes at deler av arealene kan bli delvis fjernet for å etablere fortau. Vurderingen baseres på at artene som er registrert er vanlig forekommende arter lokalt, og at artene ikke svekkes lokalt/regionalt. Vesentlige funksjoner for arten lokalt kan opprettholdes gjennom bevaring og gjenbruk av toppjorden i nyetablerte vegkanter. Påvirkningen på de aktuelle artene lokalt er vurdert som <i>noe forringet</i> .	Noe forringelse av leveområde med noe verdi for vanlig forekommende arter gir noe negativ konsekvens (1-)
2	Vegkant med kulturmarks-flora i sør	Det vurderes at vegkanten (ca. 0,5 m bred) kan bli fjernet for å etablere fortau. Vurderingen baseres på at artene som er registrert er vanlig forekommende arter lokalt, og at artene ikke svekkes lokalt/regionalt. Vesentlige funksjoner for arten lokalt kan opprettholdes gjennom bevaring og gjenbruk av toppjorden i nyetablerte vegkanter. Påvirkningen på de aktuelle artene lokalt er vurdert som <i>noe forringet</i> .	Noe forringelse av den lokale bestanden av vanlig forekommende arter med noe verdi gir noe negativ konsekvens (1-)
Vurdering av samlet konsekvens		Vurderingen av samlet konsekvens er basert på samlet belastning på tilsvarende natur i nærområdet, påvirkningen på de enkelte artenes lokale bestander, og at gjennomføring av tiltaket har mulighet til å gjenbruke toppjorden med lokal frøbank. Trærne som blir berørt eller fjernet er unge trær av arter som er vanlig forekommende lokalt, og hvor bestanden av disse vurderes å bli berørt i ubetydelig grad av tiltaket. Verdiområdene er vurdert til noe negativ konsekvens (1-). Iht. veilederen skal tiltak som har overvekt av verdiområder med noe negativ konsekvens (1-) vurderes til <i>noe negativ konsekvens</i>.	Noe negativ konsekvens

4. Anbefalte tiltak

4.1. Toppjord med lokal frøbank

To arealer med frøbank av hjemlige arter anbefales å gjenbrukes i vegkanter dersom det skal etableres vegeterte vegkanter til fortauet. Det bør i denne sammenheng tas av de øverste 20 cm av toppjorden som eventuelt skulle fjernes, og legge disse massene til side. Disse massene bør så gjenbrukes som toppjord og legges ut på toppen av nyetablerte vegeterte flater. Arealene bør følges opp hyppig i mai-august de første tre årene for å lokalisere og luke ev. spirende fremmede arter.

Figur 12 Mindre arealer har høyere innslag av naturlig forekommende engarter, markert med røde polygoner i nord og sør. På toppen av vegskjæringen i svingen er det et gjengrodd areal med beitemark.

4.2. Fremmede arter

Høievegen ligger i et boligområde med eneboliger og hager og det ansees sannsynlig at det er risiko for spredning av fremmede arter ved graving i jorden langs veistrekket. Det anbefales derfor at oppdatert kartlegging av fremmede arter gjøres kort tid før anleggsarbeidet dersom oppstart blir i 2027 eller senere. Massehåndteringen i anleggsperioden har høy sannsynlighet for å medføre spredning av disse artene. Det ikke registrert nærliggende naturverdier som medfører at massehåndteringen har noen særlig risiko for å spres til naturområder. Massene bør håndteres lokalt og ikke gjenbrukes andre steder, for å unngå spredning av forekomstene.

For de fleste fremmede arter er det tilstrekkelig å legge generelle føringer til grunn, mens det for høyrisikoarter kan være nødvendig med artsspesifikke tiltak (Misfjord & Angell-Petersen 2018). Kjente høyrisikoarter i området gjelder kun rynkerose.

Misfjord & Angell-Pedersen (2018) omtaler ikke gyvel, men ifølge Kaczmarek-Derda (2023) kan gyvel bekjempes mekanisk ved å grave opp planten før blomstring. I planområdet er gyvel kun registrert på motsatt side av vegen (nord for vegen), nord i området. For større individer av gyvel er det viktig å legge merke til at oppgraving kan medføre spredning av frøbanken i jordlaget. En annen mulighet er å kutte stammen så langt ned som mulig og deponere eller grave ned plantedelene.

Sitkagran, japanlerk, rødhyll, mispelarter og de øvrige hageplantene har ifølge Misfjord & Angell-Pedersen (2018) lavere risiko for spredning og en mer begrenset negativ påvirkning på biologisk mangfold ved massehåndtering.

Sitkagran produserer mange frø som spres lett over store områder, mens mispelarter og rødhyll hovedsakelig spres ved frøspredning med fugl. Hos mispelartene kan det også forekomme spiring fra fragmenter av røttene.

Platanlønn har høy frøproduksjon og kan spre seg over lange avstander. Krypfredløs har krypende, overjordiske rotslående stengler og formerer seg både ved rotslående stengler og stengeldeler. Bulkemispel og sprikemispel spres hovedsakelig via frø, ofte ved fuglespredning, og begge artene kan også formere seg vegetativt når de kuttes, med spiring fra rotfragmenter. Rødhyll sprer seg også via fugl, og arten kan danne nye skudd ved basis av stammen.

Landøyda er ikke en fremmed art, men planten er giftig og potensielt dødelig for beitedyr som hest og storfe der den forekommer i forbindelse med fôrproduksjon. Arten bør derfor ikke spres til nye områder, og arten må lukes før massene gjenbrukes. Frøene til planten

kan overleve i jorden i opptil 10 år eller mer når de begravnes dypt ([Landøyda – et problem utenfor regelverket - Nibio](#)). I tillegg kan planten formere seg gjennom avkuttete jordstengler.

Generelle føringer:

- Området bør kartlegges på ny for fremmede arter dersom arbeidene skal påbegynnes i 2027 eller senere. Det er særlig viktig å ha fokus på høyrisikoarter.
- Rynkerose bør graves opp med minst 20 cm toppjord innenfor 1 m fra forekomsten, slik at rotskudd blir inkludert. Under forekomsten bør det graves minst 1 m ned, og massene må enten kjøres til mottak eller graves ned under rene masser dekket av harde flater, minimum 1 m ned.
 - Arealet der forekomsten graves ned følges opp og lukes for ev. nye skudd i mai-august i de første 3 år etter ferdigstilling.
- For øvrige arealer med fremmede arter, bør massene (inntil en dybde på 20 cm) leveres enten til godkjent mottak for forbrenning eller varmebehandling/-kompostering, eller massene gjenbrukes lokalt i tiltaksområdet, og graves ned. Ved nedgraving dekkes massene med 0,5 m uinfiserte fyllmasser, eventuelt med en ugjennomtrengelig duk og 20 cm uinfisert toppjord. Infiserte masser kan også brukes som toppdekke dersom arealet skjøttes som for eksempel plenareal eller dekkes med harde flater. Planteavfallet behandles som jordmassene.
- Mellomlagring av infiserte masser må skje på duk eller tett dekke og tildekkes.
- Det bør tilstrebes å gjenbruke masser lokalt på stedet. Hvis massene legges tilbake samme sted omfattes ikke disse av aktsomhetsplikten i forskrift om fremmede organismer kap. V, selv om de skulle være infisert med fremmede arter.
- Ved all transport av planteavfall og masser infisert med fremmede arter skal massene legges på tett bunn og avfallet skal dekkes godt til for å unngå potensiell spredning av frø og plantedeler.
- Masser infisert med fremmede arter kan leveres deponi, men gjenbruk bør prioriteres der det er mulig og kan gjøres iht. føringene gitt her. Informer deponiet om innhold av fremmede arter.
- Maskiner, utstyr og eventuelle tildekkingsduker benyttet i prosjektet skal børstes av før de tas ut av området, og fortrinnsvis vaskes av i vaskehall før de benyttes i nye områder. Børsting og vasking skal skje på en slik måte at fremmede arter ikke spres til nye områder, eller til uinfiserte områder innad i anleggsområdet.

5. Naturmangfoldloven §§ 8 -12

De miljømessige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 – 12 skal legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet, og vi har gjort følgende vurderinger:

§ 8 (kunnskapsgrunnlaget)

Da det er utført feltarbeid med kartlegging av naturtyper iht. Miljødirektoratets kartleggingsinstruks og av rødlistede og fremmede arter registrert av Asplan Viak AS, tilføyer notatet tilstrekkelig kunnskap. Det foreligger et godt grunnlag for planleggingen og for å vurdere planens virkning på naturmangfold.

§ 9 (føre-var-prinsippet)

Basert på både eksisterende informasjon og eget feltarbeid, er kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene i planområdet vurdert som tilstrekkelige.

§ 10 (økosystemtilnærming og samlet belastning)

Tiltaket må sees i sammenheng med andre tiltak i nærområdet, og annen påvirkning på grønne arealer med kulturmarksvekster. Planområdet befinner seg i et tettbebyggt område og naturområdene i området er for begrenset i areal (minimum 1000 m² eller vegkant minimum 1 m bred) eller for omdannet til å vurderes som naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks. I nærområdet er det flere områder med verdifull natur som frisk edellauvskog og kystlynghei som ikke berøres av tiltaket. De mindre og halvstore trærne i planområdet er i stor grad kommet til i senere tid, eller er plantet. Det vurderes derfor at tiltaket ikke vil medføre en økt samlet belastning på naturmangfold. Inngrepet er hovedsakelig tenkt plassert i allerede bebyggt område, eller i områder med hager med ubetydelig verdi for naturmangfold, og tiltaket vurderes samlet sett å medføre en begrenset samlet belastning på naturmangfoldet. Tiltaket vurderes å ikke være i konflikt med nml. §§ 4-5.

§ 11 (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Håndtering av fremmede arter må utføres iht. gjeldende forskrifter og veiledninger. Kostnader dekkes av tiltakshaver.

§ 12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

Det er anbefalt å gjenbruke toppjord med hjemlige arter og luke fremmede arter i 3 år etter etablering, for å støtte miljøforsvarlig drift av arealet i etterkant, gjennom begrensning av spredning av de forekommende fremmede artene.

6. Kilder

Artsdatabanken (u.å.) *Artskart*. Tilgjengelig fra: <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Artsdatabanken (2023, 11. august). Fremmede arter i Norge - med økologisk risiko 2023.
Tilgjengelig fra: <https://artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>

Artsdatabanken (2021) Rødlista - hvem, hva, hvorfor? Norsk rødliste for arter 2021.
<http://www.artsdatabanken.no/rodlisteforarter2021/Rodlistahvemhvorfor>

Miljødirektoratet (u.å.) *Naturbase kart*. Tilgjengelig fra: <https://kart.naturbase.no/>

Miljødirektoratet (2020) *M-1941 Konsekvensutredninger for klima og miljø*. Tilgjengelig fra:
<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger>

Misfjord, K. & Angell-Petersen, S. 2018. *Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter*. Miljødirektoratet Rapport M-982. 70 s.

NGU (u.å.) *Kart på nett*. Norges geologiske undersøkelser. Tilgjengelig fra:
<https://www.ngu.no/emne/kartinnsyn>

.

